

Hur konstnärer tolkar alienation

En undersökning av konstnärers upplevelse av alienation

Vian Haj-Yossef

Kandidatuppsats:SOCK10, 15hp

Höstterminen 2022

Handledare:

Vian Haj-Yossef

Titel: Hur konstnärer tolkar alienation– En undersökning av konstnärers upplevelse av alienation

Kandidatuppsats:SOCK10, 15hp

Handledare:

Sociologiska institution, höstterminen 2022

Abstrakt

När ordet *alienation* nämns råder ofta en känsla av isolering och ensamhet, och vissa tänker på alienation från hemlandet. *Alienation* är ett begrepp som har många dimensioner och har behandlats av många tänkare. Denna studie handlar om alienation och kreativitet. Den alienation som avses här är, social alienation, själv-alienation och kulturell alienation. Syftet med studien är att belysa om det finns en positiv sida av alienation genom att få mer kunskap om konstnärers tolkning av alienation. I denna kvalitativa uppsats används fenomenologisk ansats och semi-strukturerade djupintervjuer med sju konstnärer för att få en djupare uppfattning av detta tema genom informanternas erfarenheter och upplevelser. Resultatet tyder på att konstnärer upplever alienation och att de behöver ensamhet för att kunna skapa. Resultaten visar även att konstnären samtidigt behöver återvända till samhället som utgör en inspirationskälla för konstnären. Sammanfattningsvis, lika mycket som ensamhet är viktigt och nödvändigt för det konstnärliga arbetet, har gemenskapen också en stor betydelse i skapelseprocessen.

Nyckelord: alienation, ensamhet, konstnärer, kreativitet, Marx

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1. Syfte och frågeställning.....	4
2. Tidigare forskning	5
3. Teori	6
3.1 Centrala begrepp (Alienation & Kreativitet) och teori.....	7
4. Metod	11
4.1 Fenomenologisk ansats.....	11
4.2 Djupintervju som datainsamling.....	12
4.3 Urval.....	13
4.4 Etikprinciper.....	14
4.5 Studiens tillförlitlighet.....	14
5. Analys	15
6. Resultat	16
5.1 Kreativitet som uttryck för alienation.....	16
5.2 ”konst skapar revolution”.....	18
5.3 konstnärer tillhör samhället.....	18
5.4 Känslors påverkan på kreativitet.....	19
7. Diskussion och slutsatser	19
8. Referenslista	22
9. Bilagor	25

1. Inledning

I denna del presenteras studiens bakgrund som fokuserar på alienation och kreativitet. Därefter redogörs studiens syfte och forskningsfrågor.

Alienation är ett begrepp som har fått en betydelsefull plats inom sociologin. Att försöka belysa alienation ur ett annat perspektiv är viktigt eftersom det inom sociologin lagts tyngd på Karl Marx tankar om alienation, där Marx belyser den ”mörka” sidan av alienation. Detta diskuteras mer utförligt i teoridelen. Dessutom har kreativitetens roll marginaliserats inom sociologin och en anledning kan vara att socialtänkare föredrog att lägga vikt vid social stabilitet framför förändrings-process, vilket inte stimulerar kreativitet (Némedi, 1988). Fokus i denna studie är att utforska om det finns en annan bild av alienation än den som presenteras av Marx. Den bilden handlar om hur alienation påverkar kreativitet. Tidigare forskning visar att det finns de som relaterar sina framgångar till sin isolering från omgivningen. Kreativitet är förmågan att förvandla idéer och fantasier till något vi ser och känner, det vill säga till något konkret. Men det praktiska har också en avgörande roll i den kreativa processen (Parsons, 1983). Trots en enighet inom sociologin gällande vikten av kreativitet bedrivs det mycket lite forskning kring den (Godart, Seong & Phillips, 2020).

I den föreliggande studien kommer alienation och kreativitet att diskuteras utifrån de deltagande konstnärernas upplevelser och konstnärliga syn. Det var utmanande att hitta ny forskning kring just kreativitet och alienation, däremot lyckades hitta ett antal informativa studier om kreativitet på internationell nivå samt en fördjupad svensk studie. Till min kännedom finns inga studier som kombinerar ämnena kreativitet och alienation. Därför blir denna studie berikande för det svenska samhällsvetenskap och kommer förhoppningsvis bli en början till ytterligare forskning i ämnet.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna uppsats är att utforska hur konstnärer tolkar och upplever alienation. Eftersom allt mer forskning kring kreativitetens underliggande faktorer finns tillgänglig, är

det inte dags att fördjupa sig in i dessa faktorer var för sig och undersöka deras giltighet? Min studie går på djupet för att se huruvida alienation är en av de motiverande faktorerna bakom kreativitet. Detta belyses genom sju djupintervjuer med poeter, konstnärer och författare som har flera decenniers erfarenhet av konstnärligt arbete. Studien kommer att lägga fokus på informanternas personliga upplevelser, samt deras syn och förståelse av alienation. Eftersom studien kretsar kring alienation och kreativitet avgränsas uppsatsen till de personer som anses ägna sig åt kreativt arbete, exempelvis poeter, konstnärer och författare. Anledningen till avgränsningen är att *kreativitet* är ett brett begrepp och är inte begränsat till konst, men för att inte blanda ihop de multipla begreppen om alienationen valdes konstnärers kreativitet som ett provexempel.

Frågeställningen är således:

- Upplever konstnärerna alienation? Hur tolkar konstnärerna denna alienation?
- Vilka faktorer ligger bakom konstnärernas skapande?

2. Tidigare forskning

Enligt forskning samhällsvetenskap kan känslan av alienation och främlingskap från samhället vara gnistan till kreativitet. Kreativa människor skiljer sig åt i hur de uttrycker sin kreativitet och även i vilken miljö de skapar. Det finns ingen enskild stil som är gemensam för alla kreatörer. Däremot kan de delas in i två kategorier: det första mönstret är att konstnären drar sig tillbaka in i sig själv och isolerar sig från sin omgivning. Den här personen behöver ensamhet för att vara kreativ. Medan det andra mönstret är en person som skapar bland folkmassor. Det vill säga miljön som behövs under skapelseprocessen kan variera mellan olika individer (Hoff & Carlsson, 2014:41).

Kreativiteten hos individen bygger på fyra miljöfaktorer: individuella kognitiva förmågor och egenskaper, individuell personlighet, individens inre stimuli och motiv samt omfattningen av individens kunskap och kultur (Woodman, Sawyer & Griffin, 1993). Det finns vissa beteenden som stimulerar kreativitet, till exempel individer som inte är rädda för att ta risker.

Ett exempel på beteenden som motverkar kreativitet är individens fullständiga-underkastelse av lagar, vilket har en begränsande påverkan på individens kreativitet (ibid, 1993).

Ett antal påverkande faktorer som ökar kreativiteten är konkurrens och ett annorlunda och okonventionellt tankesätt. Självständighet ökar också kreativiteten eftersom individen inte är en efterföljare utan mer fri i sitt tänkande. Däremot begränsar det byråkratiska systemet kreativiteten eftersom det finns en sorts monoton och rutin. Runcos (2007) studie har också visat att kreativa individer är mer benägna att begå självmord. Kreativitet kan förekomma olika former, bland annat matematisk, musikalisk, verbal och konstnärlig kreativitet (Runco, 2007).

Känslan av alienation sedan barndomen är en stimulerande faktor för kreativitet. Exempel på individer som upplevt alienation sedan barndomen och blivit framstående konstnärer är bland annat Frida Kahlo, Paul Sartre och John Lennon. Konstighet, eller ”weirdo”, är en gemensam karaktär för de flesta kreatörer (Ludwig, 1995).

Runcos (2007) studie anses adekvat för uppsatsen då den behandlar frågan om kreativitet ur flera perspektiv, bland annat sociala, hälsomässiga, kognitiva, miljömässiga och pedagogiska aspekter. Hoffs (2014) studie är däremot en psykologisk studie som även belyser kreativitet från det sociala perspektivet. Att försöka förstå individers kreativitet genom att kasta ljus över deras barndom ökar närheten till förståelsen av kreativitetens underliggande anledningar. Med andra ord, belyser Ludwigs (1995) studie barndomen hos flera kreativa individer och detta är anledningen till att Ludwigs studie används. Även om dessa studier är informativa studerar de inte faktorer som påverkar kreativiteten från dess rötter. Dessa studier generaliserar kreativitet snarare än att försöka fördjupa sig i varje faktor för sig.

3. Teori och huvudbegrepp

Detta avsnitt belyser Karl Marx alienationsteori som handlar om arbetarnas alienation. Avsnittet lyfter även Marx förutsägelser om de konsekvenser som denna alienation kan medföra. Därefter definieras begreppet kreativitet och dessutom visas några av de faktorer som stimulerar den kreativa processen samt vissa drag som förknippas med kreativitet.

3.1 Centrala begrepp och teori

Karl Marx är en av de mest framstående samhällsvetarna som studerat frågan om alienation på djupet. Marx menar att alienation sker på fyra sätt: alienation från arbetets produkt, alienation från arbetet i sig, alienation från andra och alienation från sin mänsklighet. Enligt Marx uppfattning är produktionen arbetarens självuppfyllande och eftersom produktionen inte sker enligt arbetarens vision och tänkande är den främmande för arbetaren (Schacht, 1970:74). Arbetaren förlorar relationen till sin produkt eftersom hen tvingas arbeta för att uppfylla sina grundläggande behov. Arbetaren är inget annat än ett produktionsverktyg, medan produktionen går till arbetsgivaren (Schacht, 1970:86), och därmed är produkten fientlig mot arbetaren som producerade den. Marx menar därför att producenten blir ”*Alien, hostile, powerful and independent object*” (Marx, 1844).

Alienationen från själva arbetet sker genom separationen mellan arbetaren och dennes jobb eftersom detta arbete är påtvingat. Arbetaren saknar spontanitet i arbetet, där arbetaren lämnar över sin arbetsenergi till en annan person (Marx, 1844). Detta förhållande mellan arbetaren och dennes jobb är vad Marx kallar alienation ”*separation through surrender*” (Schacht, 1970:91). Arbetarens alienation från sin produkt förklarar arbetarens alienation från andra. Människan i det kapitalistiska samhället är ett verktyg eller ett medel för att uppnå andras intressen, vilket enligt Marx domineras av själviskhet (Schacht, 1970:95–99). Marx menar vidare att tillståndet av alienation bland arbetare kan övervinnas genom att förändra systemet och om systemet, inte förändras kommer alienations- tillståndet att leda till revolution.

Eftersom produkten inte representerar arbetaren och inte speglar arbetarens tankar och uppfattning leder detta till arbetarens alienation. Över tid förlorar arbetaren sin självmedvetenhet vilket gör arbetaren till endast ett verktyg för att producera produkter som inte representerar arbetaren själv utan som är ett resultat av arbetsgivares idéer. Allt detta ger upphov till arbetarens alienation från sig själv. Produktens alienation leder med nödvändighet till människa som alienerad från sig själv. Marx liknar arbetet vid en persons liv och genom produkten uttrycker personen sig själv. Å andra sidan, det som skiljer människosläktet från alla andra djur är att djuren strävar efter att anpassa sig till sin miljö medan människan försöker dominera sin omgivning. I kapitalistiska system förnekas elementet av medvetet herravälde och därmed liknar den arbetande människans status ett djurs status, och härifrån

blir människan alienerad från sig. Att arbetaren inte är inflytelserik i sitt arbete kan enligt Marx leda till alienation och sedan revolution.

Den andra huvudtermen i denna uppsats är *kreativitet*. Att definiera kreativitet är inte enkelt för forskarna heller. Det finns forskare som definierat kreativitet men definitionerna täcker inte alla aspekter (Hoff, 2014:11). En grundläggande definition av kreativitet är förmågan att skapa något nytt, oavsett om det är en idé, konstverk eller produkt (ibid:11). Det finns två grundläggande funktioner för kreativitet: förbättring och uttryck. Förbättring är den första funktionen som innebär förbättring av en produkt vilken i sin tur underlättar tjänster i samhället (Moran, 2010). Den andra funktionen är uttryck, alltså att uttrycka det som finns inom en och kommer ut i form av ett kreativt verk (Hoff, 2014). En annan definition på kreativitet är att kreativitet och originalitet hänger ihop och är svåra att skilja åt. Originalitet betyder nyhet och unikheter medan kreativitet uppstår när det finns en lämplig idé som tjänar ett specifikt mål eller funktion som leder till ett innovativt arbete (Runco, 2007).

Hoffs (2014) definition tas upp här för att den är ett resultat av psykologisk forskning. Inom psykologin har det lagts stor vikt på kreativitet och det har genomförts olika forskning som gör att det är en fördel att välja denna definition. En annan fördel med Hoffs (2014) definition är att sociologi och psykologi anses vara två närbesläktade inriktningar och därför anses definitionen vara lämplig för denna studie. Runcos (2007) definition anses å andra sidan mer konkret och ger en enkel bild av kreativitet, därför tas även den upp i uppsatsen. Det finns multipla definitioner för kreativitet men det är inte möjligt att täcka alla i detta arbete och av den orsaken har de två ovannämnda definitionerna ansetts vara tillräckliga.

Det finns vissa egenskaper som är gemensamma för kreativa individer. Den kreativa personen känner sig inte djupt ansluten till gruppen. Denna icke-tillhörighet får den kreativa personen att känna sig alienerad och påverkar därmed hans sociala relationer och liv i övrigt. Men samtidigt påverkar denna brist på tillhörighet inte den kreativa personen på ett tragiskt sätt, eftersom en kreativ person har stort förtroende för sig själv och hämtar inte sitt självvärde från andras acceptans (Hoff & Carlsson, 2014:42–48).

Men vad påverkar kreativa människor att kunna skapa? Känslor är en av de anledningar som ligger bakom deras skapande (Russ, 2009). Men vilka känslor är det som påverkar? Är det negativa eller positiva känslor som påverkar? Viss forskning bekräftar att negativa känslor är

katalysatorn för kreativitet, medan annan forskning kommer fram till att det är de positiva känslorna som är avgörande i skapandets process. Det vill säga, det finns inget klart svar på denna fråga (Hirt, 1996:303–328), men det som har uppmärksammats är graden av styrka hos dessa känslor som påverkar motivationen till kreativitet (Rasulzad & Carlsson, 2014:63). Psykologiska och känslomässiga förändringar såsom depression är vanliga bland kreativa människor (Andreasen & Glick, 1988:29, 207–217). Salvador Dalis kreativitet är till exempel resultatet av negativa känslor (de Manzano et al., 2010).

En annan anledning som står bakom kreativitets processen är miljön. En lugn miljö ger utrymme för individen att dyka in i sina fantasier och ger individen möjlighet att stanna kvar i sitt tankeflöde, det vill säga tanken stannar inte av (Woolf, 2012[1929]).

4. Metod

I detta avsnitt presenteras och diskuteras inledningsvis valet av metod. Därefter redogörs datainsamlingsmetod samt urval. Avslutningsvis tas etiska överväganden och studiens tillförlitlighet upp. Med hänsyn till syftet med denna studie, som är att utforska ett antal konstnärers erfarenheter och upplevelser, anses att det fenomenologiska tillvägagångssättet är mest adekvat.

4.1 Metodval

Fenomenologisk ansats har använts i denna studie. Fenomenologisk metod baseras på individers erfarenheter och personliga upplevelser. Med andra ord, den fenomenologiska metoden handlar om att förstå fenomenet genom andras ögon (Denscombe, 2017:22) och lyssna på deras berättelser som berör forskningstemat (Creswell & Poth, 2017:75).

Det finns vissa egenskaper som kännetecknar den fenomenologiska metoden, där beskrivning, multipla verkligheter och epoché är bland de viktiga egenskaper som tas upp i detta avsnitt. Detta gör i sin tur att den fenomenologiska ansatsen är adekvat för denna uppsats. Beskrivningen är en egenskap i den fenomenologiska ansatsen som handlar om att beskriva fenomenet som utforskas, där andras åsikter, övertygelser och till och med känslor framkommer genom beskrivningen (Denscombe, 2014:143). Ett annat kännetecken för den fenomenologiska metoden är dess betoning på förekomsten av multipla verkligheter, det vill

säga att en grupp individer ser saker annorlunda från en annan grupp (Denscombe, 2014:147). Marx förklarar exempelvis alienation utifrån arbetarens perspektiv och berättar hur alienationen påverkar arbetaren på ett negativt sätt. Men alienation har möjligtvis inte samma effekt på andra individer i jämförelse med arbetare. I det här fallet har alienationen flera aspekter och alla de aspekterna kan vara sanna och accepterade. Med andra ord, den fenomenologiska ansatsen presenterar olika åsikter och det kan vara så att alla de åsikterna är korrekta. Multipla verkligheters koncept är en av fördelarna med det fenomenologiska tillvägagångssättet, som tillåter kontrast (ibid:147). Epoché är en annan viktig egenskap inom fenomenologin. Epoché betyder att forskaren bör lägga sina uppfattningar och tidigare erfarenheter åt sidan för att forskningen ska vara "pure" (Creswell & Poth, 2017:78). Samtidigt överger man inte sina antaganden helt, men huvudsaken är att man är medveten om dessa antaganden för att minska deras påverkan på forskningen (Denscombe, 2018:192). Fullständig objektivitet i fenomenologisk forskning kan inte uppnås. I denna uppsats baserades exempelvis valet av Marx teori på studentens förkunskaper. Det är inte möjligt för forskaren eller studenten att inte ha några förkunskaper men det är viktigt att tänka på hur de förkunskaperna kan användas så objektivt som möjligt.

Att förklara den fenomenologiska ansatsens egenskaper är viktigt men det är lika viktigt att nämna dess funktion, nämligen att utforska en grupp individer som har erfarenhet av ett visst fenomen. Denna studie undersöker om alienation har en positiv sida. Den positiva sidan i denna studie är kreativitet. Av denna anledning har ett antal konstnärer som anses vara kreativa i sina konstverk och som dessutom har lång erfarenhet av konstarbete valts ut.

En annan metod som skulle ha varit lämplig för en sådan studie är fallstudier (case_studies). Fallstudier är en metod som specialiserar sig på att studera alla aspekter relaterade till ett fenomen eller ett problem. Genom fallstudiemetoden studeras fallet på djupet med hänsyn till alla detaljer och tolkas därefter. Exempel på fallstudier är att studera ett visst fall av en individ, ett upplopp eller organisation (Denscombe, 2014). I den här studien har fokus legat på att intervjua ett antal konstnärer. Fallstudiemetoden innebär att en konstnärs fall kan studeras på djupet, vilket är en fördel som leder till mycket information och material. Men för att kunna använda metoden måste ett visst fenomen existera, det vill säga fenomenet ska ha funnits innan studien påbörjats och ska finnas kvar även efter att studien slutförts (Denscombe, 2014). Den främsta anledningen till att fallstudiemetoden inte används i denna uppsats är att det inte redan existerar ett speciellt fall som är relevant för studiens syfte och frågeställning. Denna

studie utforskar i stället ett antal konstnärers upplevelser och erfarenheter av alienation och kreativitet. Denna studie är med andra ord en utforskande studie och inte undersökande studie. Av den anledningen har det fenomenologiska tillvägagångssättet ansetts lämpligt med hänsyn till studiens syfte.

4.2 Intervju som datainsamlingsmetod

Denna uppsats har använt sig av semistrukturerade djupintervjuer för att samla in data. Semistrukturerade intervju är en metod som handlar om att utforska informanternas tankar, åsikter och övertygelser på ett djupare och mer detaljerat sätt (Denscombe, 2014:265). Vissa ämnen kan generera känslighet hos vissa individer, därför krävs flexibilitet från forskaren. Semistrukturerade intervjuer möjliggör exempelvis hanteringen av nya frågor som dyker upp under dialogens gång. Dessutom kan det uppstå ett behov att förändra frågorna utifrån hur intervjun utvecklas (ibid:267). Frågemönstret i denna uppsats är indirekta frågor, för om frågorna ställs indirekt, särskilt kring ämnen som anses vara känsliga för deltagaren, ger en indirekt fråga en känsla av komfort och säkerhet. Dessutom kan indirekta frågor vara ett underliggande motiv för deltagaren att ge mer information (Eldén, 2020:102). Att genomföra intervjuer är dessutom terapeutiskt för intervjuade personer, det vill säga när informanten talar fritt om sina tankar och forskaren noggrant lyssnar på informanten med nyfikenhet och precision ger det individen en känsla av njutning (Denscombe, 2014:288).

Intervjuerna genomfördes med hjälp av sociala medier (WhatsApp) och applikationer för videokonferenser (Zoom och Team). Digital kommunikation är ett enkelt sätt som i jämförelse med resor inte tidskrävande för personliga intervjuer. Forskaren bör i förväg fundera över kostnaderna när intervjumetoden anammas; det vill säga, det är både resekostnader och tiden det kommer att ta -som man bör tänka på. Kostnaderna för digitala intervjuer är försumbara (Denscombe, 2014:265,281). Videointervjuer användes under intervjuerna för att videointervjuer kan spela en roll i att uppmuntra deltagare att prata mer bekvämt om just de ämnen som anses vara känsliga (ibid:284). Videointervjuer kan även ge en mer omfattande uppfattning om hur informanterna tänker kring ett visst fenomen (Bryman & Bell, 2017). Däremot hjälper den fysiska intervjun till att samla in information som gester, kroppsrörelser och blickar (Collins, 2005). Videointervjuer som kan leda till mindre interaktion mellan forskaren och informanten är på så vis en nackdel.

Anledningen till att semistrukturerade intervjuer använts som datainsamlingsmetod –är att både forskare och informanten deltar i ett samtal där huvudämnet är forskningsfrågorna. Samtalet ger i sin tur en djup förståelse av informanternas upplevelser där informanterna uttrycker sig med full frihet. En annan metod såsom, observationer, där forskaren observerar ett fenomen eller beteend för att kunna förstå vissa sociala verkligheter ger inte tillgång till informanternas upplevelser på samma sätt (Denscombe, 2018). Observation som metod skulle därmed inte ha bidragit till att uppnå syftet med denna studie eftersom det inte är möjligt att observera om en konstnär upplever alienation eller inte. Motivet till att videointervjuer används i denna studie är att de flesta informanterna bor utanför Sverige, vilket betyder att fysiska intervjuer skulle ha krävt lång tid för resor och ha kostat en relativt stor summa.

Intervjuerna varade mellan 35 och 75 minuter och spelades in via mobil och iPad. Första steget efter att intervjuerna genomfördes var att transkribera alla intervjuer. Det andra steget var en noggrann läsningen av transkriberingen, ett flertal gånger med paus mellan läsningarna. Efter den första läsningen påbörjades kodningen, det vill säga att bryta ner texten till korta meningar eller till ett mindre stycke (Back & Berterö, 2019:170 –172). Exempel på kodningen är *behovet av ensamhet* och *kreativitetens källa*. Själva analysen började direkt efter intervjun då *memos* skrevs ner, det vill säga korta analytiska meningar och tankar som dök upp under processens gång. De analytiska meningarna är viktiga och därför behöver forskaren skriva ner de för att inte glömma bort de (Thornberg & Frykedal, 2019:64). Ett flertal gångers läsning ger möjlighet att hitta mönster mellan intervjuerna så att en slutsats kan dras utifrån ett eventuellt mönster. Dessutom är koder ett hjälpmedel för att finna de gemensamma teman som är relevanta för uppsatens frågeställning. Slutligen identifierades fyra olika kodningar: 1. Kreativitet som uttryck för alienation; 2. ”Konst skapar revolution”; 3. Konstnärer tillhör samhället; 4. Känsloers effekt på kreativitet.

4.3 Urval

Denna studie har använt det strategiska urvalet som innebär att det avsedda urvalet är en grupp individer utvalda beroende på kön, ålder och grad av erfarenhet inom forskningsämnet.

Med hänsyn till studiens syfte är det lämpligt att använda det strategiska urvalet. Det strategiska urvalet tillämpats genom att ställa frågor till personer som kan besvara de frågorna (Alvehus, 2013:67). Urvalet av deltagare har tagits detta i beaktande och därför har poeter, konstnärer och författare intervjuats. Deltagarna i detta arbete är aktiva inom sitt konstnärliga fält, det vill säga att de ger ut böcker och deltar i utställningar. Dessutom har de en lång erfarenhet som sträcker sig över decennier inom det konstnärliga fältet. Utöver det har även det teoretiska urvalet tillämpats. Detta urval används för att utveckla en teori i forskning där ett nytt bevis läggs fram i varje steg (Denscombe, 2014). Ett annat urval som skulle ha använts är snöbollsurval. Snöbollsurvalet handlar om att hitta informanter med hjälp av andra informanter. För att kunna upprätthålla deltagarnas konfidentialitet kunde dock snöbollsurvalet inte användas i denna studie (Eldén, 2020:79).

Sju kurdiska konstnärer intervjuades. Mem, en konstnär bosatt i USA som håller utställningar. Narin, konstnär och författare som jobbar som teckningslärare vid konsthögskolan i Damaskus. Sherko, designingenjör och konstnär, bosatt i Sverige. Azad, dramatiker och scenskådespelare bosatt i Sverige med många framgångsrika shower. Omid, psykolog och poet, bosatt i Tyskland och har flera utgivna böcker. Gihan, designingenjör och konstnär, bosatt i Kanada. Sara, poet och lärare, bosatt i Kurdistan (den syriska delen). Alla har en lång erfarenhet mellan 15-25 år som konstnär.

I denna studie ansågs sju intervjuer vara tillräckliga. Anledningen till det är att mättnadstillståndet uppnås med sju informanter, det betyder att efter de sju intervjuerna genomförts har ingen ny information lämnats för att motivera fortsatta intervjuer.

4.4 Etik

Syftet med att känna till forskningsetiska principer är att skapa en relation mellan forskaren och deltagarna. Denna relation upprätthåller en balans mellan kraven på att skydda deltagaren och forskningens krav på etisk forskning (Vetenskapsrådet, 2002). De fyra individuella skyddskraven har tillämpats, det vill säga informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2002)

Deltagarna informerades om studiens syfte och fick veta att deltagandet är frivilligt samt att de kan dra sig ur studien när de vill och att deras identitet kommer att vara anonym (Vetenskapsrådet, 2002:7,10). Villkoret för konfidentialitet och anonymitet antogs genom att dölja deltagarnas identitet. Detta tillämpades genom att ge deltagarna pseudonymer som Mem, Narin, Sherko, Azad, Omid, Gihan och Sara, alltså fyra män och tre kvinnor. Vissa av frågorna som ställdes ansågs vara personliga, konfidentialitet tillämpades därmed så att deltagarna inte skulle identifieras av andra (Vetenskapsrådet, 2002:12–13).

Samtycket att delta i denna studie erhöles på olika sätt, muntligt, via e-post, och även som ljudinspelning. Samtycket efter frågades flera dagar innan intervjun genomfördes där målet var att ge informanterna tillräckligt med tid och möjlighet att tänka gällande sitt deltagande i studien (Eldén, 2020:107). Därefter bekräftades samtycket i början av intervjun (Eldén, 2020:101).

4.5 Studiens tillförlitlighet

I fråga om datainsamlings validitet är det mer adekvat att använda trovärdighetsbegrepp. Detta för att kunna visa att de insamlade data är precisa (Denscombe, 2018). Trovärdighet avser hur exakt en metod mäter vad den syftar till att mäta (Campbell & Stanley, 1963). I denna studie har allt beskrivits och förklarats steg för steg. Med andra ord, transparens är närvarande under hela studiens gång, så att metoden och de andra delarna presenteras noggrant.

Tillförlitlighet är mätverktygets förmåga att ge samma resultat om mätningen upprepas på samma personer flera gånger och under samma omständigheter (Carmines & Zeller, 1991). I denna studie har ett antal konstnärer intervjuats som bor i olika länder och har olika omständigheter. Samma resultat kan verifieras genom att uppfylla studiens omständigheter.

I frågan om datans generaliserbarhet som handlar om resultatens generaliserbarhet. Denscombe använder överförbarhet begrepp istället för generaliserbarhet. Med överförbarhet menas i vilken grad kan studiens slutsatser överföras och tillämpas på

andra grupper (Denscombe, 2018). I detta arbete har sju konstnärer intervjuats som befinner sig i olika länder. Dessutom har de konstnärerna olika politiska, sociala och kulturella system. Slutsater i denna studie är inte generaliserbara. Dels för att enbart sju personer har intervjuats och dels för att de intervjuade personerna har olika omständigheter. Däremot är det möjligt att överföra delar av de uppnådda slutsater, som de gemensamma punkter mellan de intervjuade personerna.

5. Analys

I teoriavsnittet diskuterades Marx alienationsteori, där Marx fokuserar på alienation av arbetare och förklarar att alienation uppstår på fyra sätt: alienation av arbetaren från sin produkt, alienation av arbetaren från själva arbetet, arbetarens alienation från andra och arbetarens alienation från sin mänsklighet (Schacht, 1970:74). Jämfört med resultatdelen, som bygger på svaren från sju konstnärer, upplever konstnärerna tillståndet av alienation från andra i sin omgivning. Även i den närmaste kretsen upplever konstnärerna ett tillstånd av alienation och bristande förståelse hos andra. Däremot uppger ingen av de intervjuade konstnärerna i denna studie att de överger sig själva för att de är alienerade från omgivningen. Konstnärerna är inte heller alienerade från sitt verk i jämförelse med arbetarens alienation från sin produkt. Tvärtom, menar de flesta av de intervjuade konstnärerna, att deras verk är ett uttryck för deras alienation.

Arbetarnas alienation kommer enligt Marx, om den inte löses, att leda till revolution (Schacht, 1970). Konstnärerna i denna studie talar om hur revolution, genom historien, återspeglas i konstnärens verk. Konstnärerna nämner även sin roll i att öka människors medvetande med hjälp av sina konstverk.

Teoridelen diskuterar även kreativitetsteori som bland annat handlar om hur kreativa individer delar vissa egenskaper. Till exempel, upplever kreatörer en känsla av icketillhörighet och svaga relationer till samhället (Hoff & Carlsson, 2014:42–48). På denna punkt, säger konstnärerna, att även om kopplingarna mellan den kreativa individen och samhället är svaga återvänder den kreativa personen alltid till samhället. Denna återgång till samhället sker av flera skäl. Bland annat att samhället, enligt konstnärerna, är källan till deras konst och att en

person behöver andra för att kunna leva. Vidare nämns i teoridelen vissa faktorer som påverkar kreativa människor. Känslor och miljön är bland de som nämns som så kallade ”triggers” för kreativitet. Det finns ingen enad åsikt bland forskare om vilken typ av känslor som påverkar den kreativa individen (Hirt, 1996:303–328), men det anmärkningsvärda är graden av dessa känslor: känslornas styrka är det som påverkar individens kreativitet (Rasulzad & Carlsson, 2014:63). Även bland de konstnärer som intervjuats i denna studie finns en splittring angående vilka sorts känslor som påverkar kreatörer. Det viktiga är, enligt konstnärerna, att få fram dessa känslor.

I resultatavsnittet redogörs punkter som bekräftas det som nämnts i tidigare forskningsdel. Till exempel, självständighet och tankefrihet ökar kreativiteten (Runco, 2017), vilket bekräftas av de flesta konstnärerna som deltagit i denna uppsats. Däremot nämner Runcos studie att kreativa individer är mer benägna att begå självmord, vilket inte nämns av någon av de intervjuade konstnärerna. Enligt Hoff och Carlssons studie är miljö en påverkande faktor när det kommer till individens kreativitet. Resultatdelen visar också att miljön har en stor påverkan på konstnärernas kreativa verk. Alienation och ensamhet kan också generera känslan av kreativitet hos individen, men kreativitetens uttrycksform varierar mellan individer (Hoff & Carlsson, 2014:41). Det bekräftas utifrån de intervjuade konstnärernas svar att deras känsla av alienation uttrycks deras olika konstverk, exempelvis, poesi, målning och texter.

6. Resultat

5.1 Kreativitet som ett uttryck för alienation

Enligt de intervjuade konstnärerna i detta arbete är känslan av alienation nödvändigt för att en konstnär ska vara kreativ. Dock menar konstnärerna även att alla individer upplever alienation på sitt eget sätt men uttrycket för alienation varierar mellan olika människor. Konstnärer uttrycker sig till exempel genom målningar, poesi och skrivande. Ett annat uttryck på alienation kan enligt Sherko också vara om en person känner sig deprimerad och är benägen att begå självmord. Det finns olika faktorer för kreativitet, däribland miljön. Men den avgörande faktorn för att en individ ska vara kreativ är ensamhet, enligt konstnärerna. Med ensamhet menas att en individ känner sig alienerad från sin omgivning. “Min ensamhet hjälper till att stimulera min kreativitet, som en flod utan slut” berättar Azad. Azad menar att

utan ensamhet uppstår ingen kreativitet och att ensamhet gör att idéerna flödar. ”Ensamhet är konstnärers favoritgrej /.../ Alienation är inte att man stänger dörren och sitter ensam i ett rum utan alienation följer dig alltid var du än befinner dig, alienation är en människas rena tanke som ger sin egen doft” , förklarar Omid. ”Isolering är positiv för konstnärer, även om jag umgås med andra, men när jag vill måla är jag isolerad i perioder /.../ eftersom jag bor i USA ser de positivt på min isolering därför att det leder till skapandet och inte till depression” berättar Mem. Det betyder att konstnären behöver separeras från samhället för att kunna vara kreativ och det handlar inte bara om den fysiska isolering utan det handlar mest om tankar menar Omid och Mem.

Konstnärerna nämner även ett annat sätt, att öka kreativiteten, nämligen övning. Ju mer man övar desto mer ökar möjligheten att vara kreativ, menar de. Vissa konstnärer kan genom sin konst, direkt uttrycka vad de tänker på. En konstnär nämner Picasso som ett exempel på de konstnärer som inte behövt mycket övning för sitt skapande. Konstnären menar att Picasso kunde översätta sina tankar direkt till en målning.

5.2 ”Konst skapar revolution”

Enligt några av de intervjuade konstnärerna föder konst revolution. En av informanterna ger ett exempel på händelsernas inverkan på konsten och nämner Francesco Goya. Francesco Goya, som främst målade kungar och de rika, påverkades av den spanska revolutionen och började enligt Mem den revolutionära karaktären i Goyas målningar började synas. Mem fortsätter med att konstnärer genom historien har utkämpat krig mot styrande makter och religioner. ”Konst skapar revolution /.../ Konstnären undrar alltid /.../ Konst finns för att väcka människor och inte för att söva dem” berättar Mem. Nästan alla de intervjuade personerna i denna studie kopplar graden av alienation med medvetenhet. Det finns ett enhetligt mönster, bland informanterna, om att ju mer alienerad någon är, desto högre medvetenhets grad har den. Individer med en hög grad av alienation vill inte, exempelvis, skaffa partner och inte heller barn. Andra som exempelvis har familj har en lägre grad av alienation. Medvetenhet håller konstnärer ”vakna”, som om de har ett uppdrag och uppdraget är att väcka människor och försöka öka deras medvetenhets grad, hänvisar Mem. Detta sker genom att lyfta fram marginaliserade aspekter i livet såväl som sociala problem. Mem nämner att han erbjuder ”live painting” och syftet är att locka människor till konst för att bli interaktiva.

Konstverk kan komma i konflikt med samhället och dess tradition. Därmed börjar en slags konflikt mellan konstnärer och det samhälle de bor i. Konflikten är ett resultat av olika visioner och olika grader av medvetenhet. Samhällets förkastande av konstnärers verk och skapelser är en alienation i sig, enligt Gihan och Sherko. Enligt konstnärerna som intervjuats i denna studie kommer samhället att anstränga sig hårt för att bekämpa de individer som känner mindre tillhörighet till samhället. En av konstnärerna säger att ”Varje sann konstnär är nödvändigtvis alienerad /.../ Samhället försöker alltid få dig att likna dem” med andra ord menar konstnären att för att vara en sann konstnär bör konstnären ha upplevt känslan av alienation och att samhället alltid strävar efter att alla individer ska följa samhällets normer och traditioner.

Eftersom konstnärer har en hög medvetandetsgrad upplever de sig vara i strid med samhället, enligt informanterna. Det är dock inte bara konflikt med samhället som konstnärer upplever, konstnärens personliga förhållanden är inte ens säkert lugna som både Narin och Mem nämner. ”konstnären försöker dra folk åt sina egna tankar” säger Gihan och det betyder att konstnärer vill att folk ska tänka fritt och inte följa de normer, som blockerar den fria tanken.

Enligt konstnärerna i denna studien anses deras konstverk vara ett avsteg från samhället och ett uppror mot samhällets värderingar och traditioner, även när konstverkets syfte är ett bättre samhälle för alla. Sherko ger ett exempel på en konstnär som stöttat miljön genom sitt verk men där konstnären har fått utstå hån och där konstverket har blivit underskattat. Sherko nämner också ett exempel på sig själv när han presenterat ett konstverk om homosexuella och blivit hotad, även i Sverige som anses vara ett civiliserat_samhälle. Allt detta och mer därtill kallar Sherko för alienation. ”Jag är inte helt fri. Vilken typ av samhälle jag än tillhör, så är det i slutändan mitt samhälle. Samtidigt kämpar jag för att fortsätta vara mig själv”, säger Sherko. Med det menar Sherko att han kan inte vara helt fri i sitt tankesätt men samtidigt kämpar Sherko för att vara sig själv. Sara har en vision som Sherkos vision och säger att ” Jag kan inte skriva allt jag tänker på” med det menar Sara att det är omgivningen påverkar hennes sätt att uttrycka sig. Azad har dock en annan åsikt. Han betonar att ” Jag vill vara fri i min kreativitet, utan gränser” Azad menar att han inte sätter några gränser för sin kreativitet. Omid och Gihan delar också samma tanke, alltså att konstnären ska tänka helt fri i sitt konstnärliga arbete.

5.3 Konstnärer tillhör samhället

Mem beskriver hur ”Konst bygger på en berättelse, och berättelsen kommer från samhället”. Sociala relationer är den basen eller grunden som konstnären bygger sin konst på menar Mem. Sociala relationer är källan till tankar och skapelse och detta. Även om konstnären behöver ensamhet för att kunna skapa stimulerar sociala relationer också den kreativa processen. Men det behöver inte vara sociala relationer i sin vanliga mening. Det är snarare genom att konstnärer lyssnar på det som händer i samhället och observerar sin omgivning som de får material för sin konst, nämner Omid. Konstnärerna återvänder till samhället, inte bara för att samhället är en konstkälla, utan för att det finns ett behov också av att tillhöra en grupp som Omid uttrycker det ”En ensam person är en bruten person” .

5.4 Känslors effekt på kreativitet

Alla de intervjuade konstnärerna i detta arbete bekräftar känslors inverkan på konstverk. Azad berättar att ”Positiva och negativa känslor är båda viktiga och de kan vara farliga. Det beror på dig, du kan skapa under påverkan av såväl negativa som positiva känslor”. Azad menar att konstnärer påverkas av både positiva och negativa känslor och det är individens ansvar att styra sina känslor. Några konstnärer i denna studie berättar att de påverkas enbart av negativa känslor. Alla informanter nämner att konstnären upplever konstant oro. En av informanterna liknar även den oron med att sitta på eld. Dessutom nämner ett antal informanter att de upplever depression inför konstverksprocessen. Enligt konstnärerna i denna studie finns det ett behov av att uttrycka de inre känslorna och för att kunna uttrycka dessa krävs ett verktyg som, till exempel poesi och målning. Det depressiva tillståndet upphör när konstnärer påbörjar sitt konstverk, då övergår de negativa känslorna till lättnad och stillhet. Sarah, som är poet, berättar att alla känslor leder till skapelse men behovet av att uttrycka de negativa känslorna är större än andra känslor. Sara motiverar sitt påstående och tycker att de negativa känslorna är brådskande och tröttar ut individen och därför är det viktigt att "*bli av med*" dessa. ”Känslan hos den skapande konstnären är vanligtvis extrem, när det finns känslor, vare sig de är negativa eller positiva, blir det ett motiv för hans produktion och kommer i form av konst /.../ men negativa känslor påverkar på skapandet för att de negativa känslorna liknar en börd och man behöver släppa dem” säger Sara.

7. Diskussion och slutsatser

Syftet med denna studie har varit att utforska om kreativa konstnärer upplever alienation. Alienation behandlas ofta som en negativ upplevelse som påverkar individen destruktivt. Denna studie belyser dock en annan dimension av alienation, nämligen kreativitet. Detta utforskas genom djupintervjuer med sju konstnärer som en experimentell process och bygger på tidigare forskning. Resultatet visar att konstnärer upplever alienation som uttrycks genom kreativitet. Utöver det finns flera faktorer som påverkar kreativitet enligt denna studie, till exempel, miljö och samhällsrelationer, men den mest påverkande faktorn är ensamhet och känslan av alienation. Studien visar även att kreativitetens huvudkälla är de dagliga, samhälleliga och globala händelser som inträffar i konstnärernas omgivning. Konstnärerna pendlar mellan att leva i ensamhet och isolering och att återvända till samhället. Svaret på studiens frågeställning: upplever konstnärer alienation? är enligt resultatdelen, ja, konstnärer upplever alienation. När det gäller frågan: Vilka faktorer ligger bakom konstnärernas kreativitet? Är svaret: Faktorer som ligger bakom konstnärers kreativitet är: alienation, händelser i samhälle, miljön och känslor.

Resultatavsnittet lyfter även att alienation och känslan av ensamhet, känslan av isoleringen från omgivningen och samhället, skapar en obekväm känsla för konstnären. Konstnären har talangen att förvandla de känslorna till ett konstverk genom de verktygen hen har, vare sig det är poesi, målning eller skrivande. En intressant poäng är att tre av konstnärerna som deltagit i denna studie uppgivit att denna alienationskänsla också upplevs av andra, inte bara konstnärer, men att skillnaden är att varje individ tolkar och uttrycker sin alienation på sitt eget språk.

I teoriavsnittet belyses Karl Marx teori om hur arbetare upplever alienation, medan resultatdelen belyser hur konstnärer och icke-konstnärer upplever alienation. Frågan är, är dessa vanliga människor, alltså icke-konstnärer, samma arbetare vars alienation Marx talade om? Marx konstaterar att tillståndet av alienation bland arbetare kan övervinnas genom att förändra systemet och om systemet inte förändras kan känslan av alienation skapa revolution.

Denna studie indikerar att konstnären gör uppror på ett annat sätt än icke-konstnären. Att uppleva känslan av alienation ger konstnären möjlighet till konstruktiva resultat medan det för

icke-konstnären kan övergå i depression. Att uttrycka sin alienation förekommer på olika sätt och beror på individen. Detta tar mig till de socialt svaga områdena i Sverige som bebos av majoriteten invandrare. Namnet på svenskar med invandrarbakgrund har kopplats till brott och detta fick mig att undra, är dessa brott också ett uttryck för alienation?

Det unika med denna studie är att den dyker ner i konstnärers upplevelser och erfarenheter för att förstå hur konstnärer tolkar och upplever alienation. Därför ger detta arbete en mer rättvis bild av hur alienation upplevs och i vilken form den uppträder. Eftersom studieurvalet var begränsat till ett angivet antal deltagare begränsas däremot även resultatens generaliserbarhet. Dessutom kan de intervjuade konstnärernas olika förutsättningar ha stor betydelse för hur de upplever och tolkar alienation. Trots det kommer denna uppsats förhoppningsvis att bli en utgångspunkt för annan framtida forskning som exempelvis undersöker hur icke-konstnärer upplever alienation?

8. Referenslista

Böcker

Alvehus, J. (2013). *Skriva uppsats med kvalitativ metod: en handbok*. första upplagan
Stockholm: Liber AB.

Brodin, E. Carlsson, I., Hoff, E, Rasulzada, F., (2014). *Kreativitet*. Stockholm: Liber AB.

Campbell, D. T. & Stanley, J.C. (1963). *Experimental and quasi-experimental designs for research*. Boston: Houghton Mifflin

Carmines, E. G. & Zeller, R.A. (1991). *Reliability and validity assessment*. Library of Congress Catalog, United States of America.

Creswell, John W. & Poth, Cheryl N. (2017) *Qualitative inquiry and research design: choosing among five approaches*. Fourth edition Los Angeles: Sage Publication

Denscombe, Martyn (2014). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Tredje upplagan Lund: Studentlitteratur

Denscombe, Martyn (2018). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Fjärde upplagan Lund: Studentlitteratur.

Hirt, E.R., McDonald, H. E., & Melton, R. J. (1996). *Processing goals and the affect—performance link: Mood as main effect or mood as input?* I L. L. Martin & A. Tesser (red.) , *Striving and feeling: Interactions among goals, affect, and self-regulation*. Första upplag Mahwah, NJ: Erlbaum.

Ludwig, A. (1995). *The Price Of Greatness*. The Guilford Press, New York.

Marx, K. (1844). *Economic and Philosophic Manuscripts of 1844*. publicerades postumt 1932.

Runco, Mark A. (2014) *Creativity, Theories and Themes: Research, Development, and Practice*. Andra upplag. Academic Press.

Schacht, R. (1970). *Alienation*. Doublday & Company, INC. Garden city, New York.

Shavinina (2003). *The international handbook on innovation*. Kidlington, Oxford, UK. Elsevier Science Ltd.

Woolf, V. (2012 [1929]). *Ett eget rum*. Lund: Ellerströms förlag.

Vetenskapliga Artiklar, akademiska avhandlingar och studier och rapporter

Andreasen, N. C., & Glick, I. D. (1988). Bipolar affective disorder and creativity: Implications and clinical management. *Comprehensive Psychiatry*, 29,207-217.

De Manzano, Ö., Cervenka, S., Jucaite, A., Hellenäs, O., Farde, L., & Ullén, F. (2013). "Individual differences in the proneness to have flow experiences are linked to dopamine D2-receptor availability in the dorsal striatum", *National Library of Medicine*, 67-1-6. Doi: <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23128075/>

Godart, F. & Seong, S. & Phillips, D., (2020). "The sociology of creativity: Elements, Structures, and Audiences", *Annual Review of Sociology*. Doi: <https://www.annualreviews.org/doi/abs/10.1146/annurev-soc-121919-054833>

Kyaga, S., Landén, M., Boman, M., Hultman, C. M., Långström, N., & Lichtenstein, P. (2013). "Mental illness, suicide and creativity:40-year prospective total population study". *Journal of Psychiatric Research*, 47(1), 83-90. Doi: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0022395612002804>

Lindgren, S. (2014). "Kvalitativ analys." i Mikael Hjerm, Simon Lindgren & Marco Nilsson, (red) *Introduktion till samhällsvetenskaplig analys*, Lund: Greerups, (s. 29-43).

Martin, L., L., & Stoner, P. (1996). "Mood as input: What we think about how we feel determines how we think" I L. L. Martin & A. Tesser (red.), *Striving and feeling: Interactions among goals, affect, and self- regulation* (s. 279-301).

Moran, S. (2010). "The roles of creativity in society2. I J. C. Kaufman & R. Stenberg (red.), *The Cambridge handbook of creativity* (s. 74-90). Cambridge: Cambridge University Press.

Némedi D. (1998) "Innovation and creation: Durkheim's ambivalence. In *On Durkheim's Elementary Forms of Religious Life*", ed. NJ Allen, WSF Pickering, W Watts Miller,. Abingdon, UK.

Parsons HL. (1983). "The concept of creativity in Marx", *philpaper*, Amsterdam: B. R. Güner.

Russ, S.(2009) "Pretend play, emotional process, and developing narratives", I J. Kaufman & S. Kaufman (red.), *the psychology of creative writing* (s. 247-263). New York: Cambridge University Press.

Schwarz, N. (2002). "Situated cognition and the wisdom of feeling: Cognitive tuning". I L. Feldman Barrett & p. Salovey (red.), *The wisdom in feelings* (s. 144-166), *Guilford Press*, New York.

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistiska - samhällsvetenskapliga forskning*. <https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2002-01-08-forskningsetiska-principer-inom-humanistisk-samhallsvetenskaplig-forskning.html>

Woodman, R., Sawyer, J., Griffin, R.,(1993). "Toward A Theory Of Organizational Creativity", *Academy of Management Review*. Texas A&M University.

Bilaga 1 – Intervjuguide

Inledning

- Syftet med studien, frivillighet, anonymisering, ska spelas in, de kan sluta när de vill.
- Introduktion – Vill du berätta kort om dig själv? Talanger, hur länge verksam?

Frågor

- Kan du berätta om ditt skapande? Hur ser den kreativa processen ut?
- Den här uppsatsen handlar om det finns ett samband mellan isolering, ensamhet och kreativitet, vad tycker du om det som poet/målare?
- Hur pass viktig är miljö kring poeten/målaren? Är det någon särskild miljö som inspirerar dig som poet/målare i ditt skapande?
- Hur stor är inflytandet eller betydelsen av sociala relationer och kommunikation på poeten när hen skriver sina dikter?/på målare när hen ritar sina målningar? Är det stimulerande eller hämmande? Konsensus med samhället!
- Tycker du att en poet/målare bör ta hänsyn till sitt samhälles värderingar?
- Självkänedom och kreativitet, tror du att de är relaterade till varandra?
- För att en person ska vara kreativ, finns det ett behov av ensamhet under skapandet?
- Finns det tider på dygnet eller under en årstid där du märker att du skapar mer? I fall svaret är Ja, vad kan det beror på?

Avslutningsvis

- Enligt din åsikt, påverkar känslor konstverket? Om svaret är ja, vilka känslor (positiva eller negativa) stimulerar skapandet?
- Finns nåt du vill själv berätta som du tycker jag har missat att fråga om?

Bilaga 2 – Informationsbrev

Informationsbrev

Denna studie är en kandidat uppsats (15 hp) i examenskursen SOCK 10 som fristående kurs på Lunds universitet och är författad av mig, Vian Haj-Yossef. Genom denna uppsats kommer man att se om det finns ett samband mellan kreativitet och isolering och syftet är att kolla närmare på erfarenheterna av ett antal poeter och målare.

Studien genomförs genom intervjuer på cirka 45-60 minuter. För att underlätta analysen och för att säkerställa korrekt återgivning ber jag om tillåtelse att spela in intervjuerna. Allt material som samlas in här är konfidentiell och kommer att behandlas säkert så att den inte blir tillgänglig för utomstående. Inspelningarna kommer att raderas efter att de transkriberas i text. Transkripten kommer att anonymiseras genom att namn och annan information tas bort så att innehållet inte kan kopplas till en enskild person.

Deltagandet i studien är helt frivilligt och du kan avbryta när som helst. Om du har frågor kan du kontakta antingen mig eller min handledare Tobias Olofsson.

Vian H.Yossef, student på Lunds universitet, Sociologiska institutionen.

Mail: vianyousef1111@gmail.com

Bilaga 3 – kodbok

Kodbok

Kreativitet som uttryck för alienation

Skapelseprocessen

Faktorer bakom kreativitet

Konstnären

Samhället

Ensamhet

”Konst skapar revolution”

Konst och revolution.

Isolering

Medvetenhet

Konstnärer Tillhör samhället

Källan till skapelse

Sociala relationer

Gränser

Känslors effekt på kreativitet

Positiva och negativa känslor

Påverkan

Skapelse

